

Joan Obrador

Em demano:

Qui pot decidir quina literatura és "cultura" o "major"?

"Incultura" o "menor"...?

Qui pot decidir quin fou el veritable missatge de Jesús?

Poc després d'estrenar-se *La Pasión de Cristo* als EEUU, quan ja era un fet evident que el film de Gibson havia de transformar-se en un dels esdeveniments cinematogràfics de l'any a escala planetària, un periodista va demanar a un representant del bisbat espanyol (demanò excuses per no recordar el seu nom) quina era la pel·lícula en la història del cinema que millor reflectia la passió i mort de Jesús de Nazaret. El bisbe, com fugint d'estudi, va contestar que la pel·lícula actual que millor reflectia el missatge cristià era *El retorn de rei*, el darrer lliurament del *Senyor dels Anells* de Peter Jackson.

Jo no tinc un coneixement directe sobre la vida i obra de Jesús, vull dir, com la immensa majoria dels "catòlics" d'a-

quest país no he llegit el *Nou Testament*. El meu coneixement del redemptor de la humanitat l'he agafat directament de la meua família, de l'escola tardofranquista i pel fet de viure en un país que un dia fou oficialment catòlic, encara avui, manté una relació de "privilegi" constitucional amb l'Església catòlica. A més, el cinema fou determinant en la meua interpretació la persona de Jesús, fill de Maria i Josep; són innombrables la quantitat de pel·lícules en què apareix la figura del Fill de Déu i que, d'una manera o d'altra, formen part de la meua memòria cinema-sentimental. Durant la meua joventut es varen produir dos films molt singulars: *Jesucristo Superstar* (1972) de Norman Jewison i *La Vida de Brian* (1979) dels Monty Python's. El film Jewison em va descobrir que Jesús no tenia res a veure amb la repressió i la tristor religiosa que va conformar la meua infantesa. Que l'amor cristià és universal, que no té per què rebutjar el nostre cos i que el missatge de Jesús fou estrictament pacifista. Que Jesús de Nazaret no fou només un profeta religiós, sinó un veritable revolucionari moral i, fins i tot, polític. Per altra banda, tot d'una vaig pensar que l'

humor galàctic i esbojarrat dels Python's ens deien l'autèntica veritat: realment no sabem qui és Jesús; a la seva època hi havia multitud de jueus que es consideraven enviats de Déu; que anunciaven la fi del temps i l'arribada del regne de Déu i cridaven a la unió del poble jueu contra els invasors romans i, per què no?, tal vegada la visió que ens han ofert les diferents esglésies cristianes no tenen res a veure amb el que realment va passar a Jerusalem fa 2004 anys. Així, el cristianisme no passaria de ser altra cosa que una simple religió mil·lenarista, com molt d'altres. L'any 1988 jo ja no era un jove adolescent, però es va estrenar *La última tentación de Cristo* de M. Scorsese, aquesta adaptació de la novel·la de Kazantzakis mostrava la vessant més humana de Jesús: ell fou un home ben normal, amb les totes les nostres febleses, que va haver de patir per tots els nostres pecats i que, en el darrer moment, fou temptat amb la possibilitat de defugir de la seva càrrega i fruit amb una vida humana, plena de plaer i dolor, duradora en el temps però finita. El gran misteri, per a tot cristià, és acceptar que un home fill de dona estigués disposat a partir els més

grans turments per redimir tota la humanitat.

Quin és el Jesús de Gibson?. En primer lloc, sembla que no es tracta d'un profeta del pacifisme. Evidentment, el director australià no mostra un Jesús violent a la seva versió (si aquest hagués estat el cas, la cúria romana hauria rebutjat l'obra de Gibson immediatament); però, en cap cas, s'escolta ni una paraula del profeta en contra de la violència i a favor de la pau essencial. Més que un individu pacífic, Gibson ens mostra una persona amb un cos atlètic i capaç de suportar una violència extrema per pura obediència. Tampoc es presenta com un revolucionari, ni moral ni polític; més aviat sembla no tenir opinió sobre aquestes qüestions. A *La passió de Crist* apareix un Jesús com a personatge exclusivament religiós, només enfrontat amb el poder dels rabins i sense res a dir sobre el poder imperial que exercien les legions romanes sobre el poble d'Israel. Es veu un individu sense cap ànim d'eliminar les injustícies d'aquest món, perquè el seu regne no en forma part. En aquest sentit, la interpretació de Gibson és realment singular perquè, no és només que carregui totes les culpes de la mort del Messies cristià al poder jueu, sinó que mostra una curiosa simpatia per part dels re-

presentants del poder romà cap aquell pobre apostata de la religió d'Abraham. No havia vist mai un Pilat tan pietós amb Jesús, la seva dona fins i tot sembla una "cristiana" convençuda des del primer moment. M'he demanat per la raó d'aquesta curiosa interpretació, i la meua resposta és que es tractaria d'una possible explicació a la posterior simbiosi que s'havia de produir entre els seguidors de Jesús de Natzeret i el poder imperial de Roma. És com si Gibson interpretés que el missatge cristià estava predestinat a donar nova saba a l'imperi. Pel meu costat, he de dir que no m'agrada aquesta visió; perquè m'agrada més el Jesús àcrata, contrari a tota estructura de poder terrenal i perquè sempre he pensat que l'apropiació per part de l'Imperi de la religió cristiana fou simplement una jugada política. Això sí, es va tractar d'una jugada tan intel·ligent que encara avui en patim les conseqüències.

Però Gibson està plenament convençut d'haver elaborat la pel·lícula que reflecteix, amb el màxim realisme possible, les darreres hores de vida de Jesús. Tots podem estar d'acord en el fet que, el seu film, des de la perspectiva visual, és extraordinari, ningú podrà dir que no ha sabut aprofitar els recursos que li ha posat a l'abast la indústria. Fins i tot dei-

xa un espai per fer un homenatge estètic a la millor pintura del renaixement cristià i dóna testimoni de la veritat del el Sant Sudari. Des d'un punt de vista agnòstic, se li podria dir que la seva interpretació d'allò què és el dimoni és rara; que és molt dubtós que, si realment existeix Satanàs, tingui personalitat efeminada. Tinc la sensació que el diable de Gibson podria tenir una lectura psicoanalítica molt significativa. És com si hagués plasmat les seves obsessions sexuals. Per altre costat, tinc la sensació que ens trobem davant d'una figura religiosa molt poc catòlica. Perquè el Jesús de Gibson sembla satisfet d'ell mateix, com si el seu sacrifici, més que servir per donar la redempció a tota la humanitat, fos una prova física personal que ha estat capaç de suportar per tal d'ajudar només els seus amics. Diria que ens trobem davant d'un *Jesús narcisista*, si se'm permet l'expressió. Satisfet del seu cos atlètic i orgullós de ressuscitar sense haver acotat el cap davant d'aquells que volien dominar la seva voluntat.

Com podeu comprendre, quan aquell representant de la conferència episcopal espanyola va dir que la millor pel·lícula que recull el missatge cristià és *El retorn del rei*, sabia ben bé el que estava dient. 🎬

